

Honnan hová vándorolnak Kirilla Teréz akkordjai? Milyen, ma már sokak számára megközelíthetetlen, ködös, havas, zengő-bongó, a Grimm-testvérek légies, melankolikus, hajnalfényes, a bécsi erdő rejtélyekkel teli vidékéről érkeznek a nagyvárosi hétköznapokba ezek a különös akkordok?

Csepcsányi Éva 55

A Napkút Kiadó gondozásában megjelent, *Vándorló akkordok* című kötet nem a formai bravúrok, a virtuóz szövegkezelés, vagy a mondanivaló miatt különleges. Egyedisége, s ezáltal a kortárs

PROFÁN LITURGIA

Kirilla Teréz:

Vándorló akkordok

irodalom egyfajta távolságtartó, kívülálló, tárgyilagos és unottan szexista – filozofikus uniformitása közül kitűnő sajátossága légiesen finom, elhatárolt, zárt „tündérvilágban” rejlik.

Igen, néhol felháborítóan és anakronisztikusan érzelmes, érzéki, spleenes, egyszerre panteisztikus, germán és keresztény, de nem édeskés, nem amatőr, és nagyon is tisztában van a valósággal. Kirilla lírai alanya tudatosan, önszántából bolyong ködös fennsíkokon, misztikus vidékeken, párás folyópartokon.

A kötet verseket és prózákat is tartalmaz, de a rövidprózáinak hangja is lírai. A művekben vannak állandóan visszatérő képek és motívumok, melyek a kötet egészének homogén hangulatot biztosítanak.

Ezek közé tartozik a víz, folyó, köd, bánat, magány, várakozás, vér, sötétség, árnyék, idő, tér, ezüst, hamu, kéz, pupilla, jég, virágok. Ezek a költői képek, motívumok sokféle variációban, kontextusban jelennek meg, az adott szöveggörnyezetben nyerve el igazi erejüket. Őt ciklusból áll a *Vándorló akkordok*, az első háromban versek találhatóak, a negyedik ciklus egy prózai mű, az utolsó pedig egy misztikus, drámai dialógus.

A műfaji sokszínűség mégsem kelt zavart, mert a művek mondanivalója ugyanaz. Ahogy Jelenits István írta a fűlszövegben: „A „való világ” talmi szenzációit és nyomasztó szürkeségét egyaránt félretolja. Álmodat, emlékeket, a kollektív tudatalatti és a Biblia képeit idézi, mint valami profán liturgia.” A fűlszövegben említett bibliai képek inkább utalásszerűen jelennek meg a versekben, de a transzcendencia kimondatlanul is érezhető a művek légkörében. Konkrétan az angyalok, a szeráfok, a bor és a vér, mint Krisztus vére, a bárány, és a szakrális térre utaló elemek, a kupola, gyertyák, viasz, tömjén, sírbolt, kehely. A végső idők, az apokalipszis nem távoli lehetőségként, hanem bármikor bekövetkező, sőt, már csírájában jelen lévő valóságként tűnik fel.

Az első, *Születések* című ciklus csupán két hosszabb verset tartalmaz, de ez a két vers megadja, előrebocsátja a teljes kötet hangulatvilágát, így programversnek is nevezhetőek:

56 *A bukott angyal bezúzta tükörcépmet.
Szemében lengő moszat az árvaságom.
Láthatatlan terekben szél
Borzolja a könnyek vizét.
Az angyal, aki óvott engem, meghalt.
Megenyhült világossága a földig süllyed.
„És idő többé nem léssen”.
(Egy sanzón, ha születélt)*

Már az első ciklusban is, de még inkább a további részekben felmerül a tér, az idő és a lét problematikája, nemcsak a versekben, a prózai részekben is. A lírai én nem tekinti abszolút törvényszerűnek a három fogalom klasszikus határait, sőt, transzparensként kezeli őket, olyan hatást keltve, mintha félig a tér és idő koordinátáin kívül mozogna, ahol a lét határai, kezdete, vége szintén más színezetet kap:

*De együtt átszakítjuk az idő ütőerét,
A vízparti ház sötét üvegablakai alatt.*

*Mielőtt megszültelek volna,
Te már voltál.*

*Azon az első estén a lét asztalához ültünk.
Te ott ültél köztem és a semmi között.
(Kóborlás egy kisfiúval)*

*Kristályfuga. Lét és
Nemlét közt árva lomb.
Vigasztalan tánc.
(Ősz-etűdök)*

A *Kövületek és szakadékok* című második ciklus némiképp kézzelfoghatóbb, urbánusabb helyszíneket kap, de továbbra se mond le a légies, ködös, rezignált atmoszféráról, mintha egy áttetsző, tűnékeny szellemi lény, egy éber szem lebegne a folyó, a város és a hidak fölött, tisztas távolságban a szürke hétköznapoktól: „A semmi tükör, / de fátyolként magára vonja / a város ezüstpárját. / Ez a fátyol végül a szívünkre terül.”

Az *Elnapolt pásztoróra* című versben megjelenik a szerelem témája is, de nem úgy, mint a beteljesült boldogság, szenvedély, erotikus testiség, inkább egy melankolikus zongorajáték egy téli alkonyatban, sejtetve, bánatosan, lemondóan, a mélyben izzó, kavargó vágyat, az egyesülés extázisát nem pakolja ki, mint egy piaci kofa a portékáit, a részletek izgalmát, a vára- 57
kozás és a szeretkezés művészetté emelt oldalát igyekszik megragadni.

„Forró fényfoltok / vergődnek a falakon. / Egy láthatatlan, / gömbölyű amforában / habzik meztelenséged.” (*A kék bánatfonat*); Hangodban ringott / az ég fekete vére. / Zuhatagával öntöztél. Homlokomon / ragyog a kín. Szertartás.” (*Jégvirágok*)

A lebegés, és a többször visszatérő reflexió az idegenszerű, mégis saját testre, az árnyékok folytonos változása, amely által a tér és az idő jellege is változik, hullámzó, mozgalmas, örvénylő hatást keltve ez által tovább fokozva a képlékenységet, változékonyságot, légiességet, mint a létezés és a szerelem igazi közegét.

A *Képeső* ciklusban kiteljesedik a dallamosság, az enyhén gótikus hangulat, a sokfelé rezonáló, sokféle érzelmet és az intuíciót is megmozgató képekben:

„Szikla – redőkön/ lázasan boronganak / meddő hamvaink. / Az elhullt csillagjának / gyapjas bolyhán ég az est.” (*Pelikán – ünnep*) ; „Bezúzott tükör / a tenger, de mint a prém, / oly puhán lüktet / az angyal vállán: csupasz / testén semmi karcolás.”

A versekben felsejlő látomások, álmok, víziók a tudat mélyebb rétegeit, a kollektív tudatalattit is megmozgatják, nem igazán lehet őket csak „szemmel és ésszel” olvasni.

Nincs ez másként a *Vándorló akkordok* negyed ciklusában sem, a *Fekete hegedűben*, melyet a szerző a nagyapja emlékére ajánlott. A *Fekete hegedű* című novella képi világa álomszerű, sok gondolatfutamot, víziót, aprólékos, érzékletes leírást tartalmaz. Egy rendkívül érzékeny, magányos kisfiú lelkivilágát rajzolja meg pszichoanalitikai pontossággal és részletességgel, élénk képeket, asszociációkat alkalmazva.

Néhol nem túl hiteles a leírás, némely filozófiai, lételméleti eszmefuttatásokat nehéz feltételezni egy öt-hat éves gyerekről, bármilyen hiperérzékeny legyen is, ennek fényében inkább szimbolikusan érdemes értelmezni a *Fekete hegedűt*, mely magába sűríti az ember szeretetvágyát, a magányt, a hétköznapi világból való kirekesztettség megélését, és a belső világában, a lélekben létrehozott privát tér jelentőségét, megtartó erejét.

Az utolsó, *Nászutasok* című ciklus, ahogy azt az alcím is elárulja, *Misztikus lakoma öt képben*, mégpedig Pilinszky János emlékére. A drámai elemek, a prológos, az epilógus, a kar, és a két beszélő, a Nő és a Férfi a prófétai világ és a *Jelenések* könyvének képeinek, nyelvezetének biztosít keretet.

Rengeteg utalásszerű, kevésbé ismert bibliai képpel, vagy a keresztény hagyományban fellelhető apokaliptikus motívumokkal dolgozik. A Férfi és a Nő szerelmi kapcsolata, násza már az *Énekek éneke* könyvében is, de még inkább az ókeresztény kori egyházatyák írásaiban Krisztus és a Választott nép, majd Krisztus és az Egyház szimbóluma volt, és az is mind a mai napig, a lakoma pedig a keresztény hagyományon kívül is közismert szimbóluma a halálon túli életnek, mennyországnak, üdvösségnek. A földi lét, a gondok, a test és a lélek között feszülő ellentétek, a halál és az élet alapkérdéseinek fölvetései egy nagy öröménekké olvadnak. A prolóógus és az epilógus szövege szóról szóra ugyanaz, utalva ezzel a körforgásra, az alfára, az omegára, a kezdet és a vég hasonlóságára.

Az epilógus előtt így zárja a Kar az Ötödik képet: „Aki megkeseredett, ne habozzék, élvezze a vigasz bőségét! Mindannyian élvezzék Erősz lakomáját! Tele az asztal, tobzódjatok valamennyien! Alvilág, hol van a te győzelmed?”

Méltó és felemelő lezárása ez a *Vándorló akkordok* című kötetnek, melynek szerzője egyetemes emberi értékeket közvetít az írásain keresztül, és ebben az esetben az egyetemes jelzõt igazán komolyan kell venni, mert ugyan kétségkívül a keresztény hagyományban mozog, mondanivalója az életről, a bánatról, a szerelemről, a szorongásról, a halálról és a halálon túli létállapotokról mindenkihez szól.

Asszociációi, merész képzettársításai, víziói és álmai különösen sokat adhatnak az érzékenyebb lelkű, a meseszerű, távoli tájakat, vagy éppenséggel a nagyon is közeli, a legközelebbi, a belső tájakat bebarangolni vágyó olvasók számára. (*Napkút, Bp. 2012*)

